

Recensie: De Meester en Margarita ★★★★****

Arenberg Antwerpen
zaterdag 20 oktober 2018

foto © Kathleen Michiels

Recensie:

In een strak georganiseerde en gecontroleerde wereld waar God al lang wordt doodgezwegen, iedereen vooral met zichzelf bezig is en elk individu zich eenvoudigweg moet plooiën naar de regels en de ideeën van 'de meerderheid' heb je soms de duivel nodig om de sluiers af te doen vallen. In 'De Meester en Margarita' brachten Laika en Theater FroeFroe het sprookjesachtige verhaal van twee geliefden in zo'n verdraaide wereld. Schrijvers Jo Roets en Greet Vissers hadden het Russische verhaal van Boelgakov op meesterlijke en begrijpbare wijze vertaald naar de wereld van vandaag die dankzij de combinatie van poppenspel, livemuziek, klassiek spel en videomontages vorm kreeg. Door de integratie van deze verschillende disciplines wisten regisseurs Marc Maillard en Jo Roets een sterke beeldtaal te hanteren die een magische sfeer uitstraalde en tegelijkertijd een kritische kijk op de manipulatie van beeldmateriaal wist weer te geven.

'De Meester en Margarita' bracht het verhaal van een meisje, Margarita genaamd, dat verliefd werd op een schrijver en zijn manuscript. De schrijver was namelijk bezig om zijn visie op het eeuwenoude verhaal van Pontius Pilatus en Jesjoea te boek te stellen. Hij vond dat de wereld toe was aan een meer genuanceerde kijk op de 'laffe daad' van Pontius Pilatus. Wanneer de schrijversbond echter lucht kreeg van zijn werk, werd hij beschuldigd van een aanval op de ordehandhaving. Hij had de gevestigde waarden immers in vraag gesteld en dat kon gezien worden als kritiek op machthebbers. Om zijn geliefde Margarita en zijn eigen leven niet verder in gevaar te brengen, besloot hij dan maar om zijn werk te verbranden en te vluchten naar een psychiatrische kliniek. Margareta kon het brandende manuscript op de valreep redden van de totale vernietiging, maar bleef hopeloos alleen achter. Ondertussen was professor Woland, zijn kat Behemoth en zijn hulpje Korovjev in de stad neergedaald om de schijn van de maatschappij te ontmaskeren. In deze wereld waarin men geloofde in macht, structuur, orde en controle legde deze incarnatie van de duivel de hebzucht, drankzucht en corruptie bloot. Onder het motto "Wat hebben we aan het goede als het kwade niet bestaat?" overhaalde hij Margarita om gastvrouw te zijn van zijn 'vollemaansbal' voor moordenaars, oplichters, huisjesmelkers en andere misdadigers. In ruil daarvoor werden haar Meester en zijn manuscript van de ondergang gered en konden de twee geliefden elkaar terugvinden.

Het was absoluut geen eenvoudig sprookje om te brengen. De combinatie van de verschillende verhaallijnen, de historische context waarin het oorspronkelijk door Boelgakov geschreven was en het verhaal in het verhaal leverden een complexe combinatie op. Toch slaagden Laika en Theater FroeFroe er wonderwel in om met behulp van een behoorlijk gevulde trukendoos een toegankelijke voorstelling te creëren.

Schrijvers Jo Roets en Greet Vissers hadden de stad waarin het verhaal zich afspeelde zo vorm gegeven dat wie over voldoende historische context beschikte de kritiek aan de stalinistische dictatuur kon herkennen, terwijl de jongere generatie er moeiteloos een verwijzing naar onze huidige tijd in kon zien. En zo werd 'De Meester en Margarita' een stuk dat opnieuw sociaal relevant was.

De zin "We moeten meer dan ooit schrijven wat de mensen niet willen horen." was een duidelijke oproep om verder te kijken dan wat er zomaar wordt aangeboden in

de main stream media. De parodie op de nieuwsuitzending gaf eenzelfde boodschap, alleen heel visueel en met behulp van live-beelden op het grote scherm. Het publiek was zelf getuige van hoe media kunnen gemanipuleerd worden om die boodschap te brengen die men vooropgesteld had. En zo werden in dit stuk de visuele middelen van deze tijd naadloos geïntegreerd en gecombineerd met het klassieke spel.

Door gebruik te maken van videocamera's kwamen de miniatuurwerelden waarin het poppenspel zich soms afspeelde op groot scherm tot leven. Door middel van verschillende decors en maquettes werden de diverse plaatsen in de sprookjeswereld vormgegeven. Margarita's nachtelijke vlucht over de stad kon zo uit een film geplukt zijn, maar werd live gespeeld. En zo werd het publiek deelgenoot van het ontstaan van de magie met dank aan de techniek.

Dit had ook zo zijn risico's: techniek is goed, maar het moet werken. Op verschillende momenten in de voorstelling gebeurde het wel eens dat de micro's nog niet open stonden of dat de stemvormer nog niet was geactiveerd. En dan klonk de pop van de duistere professor Woland af en toe gewoon als Annelore Stubbe. Gelukkig waren de acteerprestaties en het poppenspel sterk genoeg om deze kleine technische foutjes niet te veel te laten storen.

'De Meester en Margarita' werd een sprookjesachtige vlucht in een wereld van poppen, mensen, zwarte magie, regels en censuur waarin de liefde en de moed uiteindelijk wisten te overwinnen.

< Sascha Siereveld >